

Ramon Mascort

La Casa Galibern va ser edificada per Ramon Galibern Casanovas, besavi del nostre protagonista, Ramon Mascort Amigó, cap al 1875. Aquest avantpassat va anar a “fer les Amèriques” al Brasil fins que va tornar i va decidir definir i posar en marxa la construcció del nostre protagonista d'avui...

Coneixes les motivacions del teu besavi per anar-se'n a Amèrica? I Quan i per què va decidir tornar?

El meu besavi, Ramon Galibern Casanovas (Torroella de Montgrí, 1817-1889) va emigrar sent encara adolescent amb el seu germà Melcior, des del seu poble natal cap al Brasil, poc després de la mort de la seva mare, a principis del segle XIX. Imagino que buscaven aventura, oportunitats de futur i prosperitat econòmica, no només per a ells, sinó també pels seus.

Es van establir a Bagé, a l'estat brasiler de Rio Grande do Sul, on van obrir un magatzem de què que va tenir èxit. Allà, Ramon va arribar a ser vicecònsol honorari d'Espanya i també va ser el primer president de la Sociedad Española de Bagé. Es va casar amb Manuela de Rezende i de Mello, filla de pares originaris de l'illa de Madeira, i hi van tenir quatre fills. La més petita dels nascuts allà, Clara, va ser la meva àvia.

Amb els anys, el meu besavi va decidir tornar a Torroella per retrobar-se amb les seves arrels i dedicar-se a la família, així que des del Brasil va comprar dues cases al carrer de l'Església i, mitjançant cartes al seu germà Genís, va anar donant instruccions per transformar-les a l'actual Casa Galibern, avui seu de la Fundació Mascort. La casa es va acabar el 1875 i va ser allà on van néixer tres fills més. El seu germà, Melcior, en canvi, no va tornar mai.

“El meu besavi va decidir tornar a Torroella per retrobar-se amb les seves arrels i dedicar-se a la família, així que des del Brasil va comprar dues cases”

Històries com la seva abunden a Catalunya... Mateixos motius? Saps si existia una relació personal entre alguns? Una mena de lliga d'indians?

Pel que he anat llegint i sabent, casos com el del meu besavi van ser força comuns a Catalunya durant el segle XIX i principis del XX. Molts joves van marxar cap a Amèrica, suposo que moguts per una combinació de necessitat i desig d'aventura. Per manca d'oportunitats al seu lloc d'origen, van buscar prosperar a les llavors colònies espanyoles o altres països americans. En el cas dels meus avantpassats, sé, per la documentació que conservo, que des del Brasil ajudaven econòmicament a familiars i coneguts que s'havien quedat a Torroella, cosa habitual entre els emigrats.

No tinc cap dubte de l'existència d'enllaços personals entre ells, no només perquè moltes vegades s'embarcaven acompanyats per familiars, amics o paisans, sinó perquè solien establir-se on ja hi havia una petita comunitat catalana. Així generaven autèntiques xarxes socials i empresarials de suport mutu. Tinc entès que en algunes ciutats americanes es van fundar societats de beneficència o associacions d'espanyols, i també aquí, en tornar, molts van mantenir relació entre ells.

De fet, com ja he comentat, el meu besavi va ser vicecònsol honorari d'Espanya a Bagé i primer president de la Sociedad Española de la mateixa (llavors anomenada Sociedad Española de Socorro y Beneficencia de Bagé). En aquest sentit, es pot dir que formaven una comunitat amb identitat compartida, amb valors i experiències comunes.

“Es pot dir que formaven una comunitat amb identitat compartida, amb valors i experiències comunes.”

Era habitual que l'indià tornés a la seva terra per retirar-se i dedicar-se a la família i als néts... Per què creus que solien construir-se una casa amb l'estil d'allà? i que fins i tot plantés algunes plantes o arbres d'espècies tropicals com aquelles amb què van conèixer? Alguns fins i tot van recrear als seus jardins allò que podien ser els boscos i jardins d'aquelles latituds.

Més que una ostentació, crec que era una manera de mantenir viu un capítol molt important de les seves vides i aportar una part d'aquell món a la seva terra natal.

Pel que jo sé, molts dels que havien “fet les Amèriques” tornaven després d'haver prosperat, amb el desig de retrobar-se amb el que havien deixat enrere, i també perquè la seva nissaga pogués arrelar al lloc que els va veure néixer.

En el cas del meu besavi, Ramon Galibern, després de molts anys al Brasil va voler tornar a Torroella de Montgrí i construir una casa que recordés aquella etapa. La Casa Galibern reflecteix aquest esperit indià: espais amplis, terres i parets amb motius decoratius, llum, ventilació... fins i tot alguns elements ornamentals inspirats en allò que hi havia vist, com les columnes que imiten les palmeres que podem veure al pati interior blau.

Sempre penso com d'impressionant devia ser veure aquest tipus d'arquitectura en aquell moment, ja que contrastava enormement amb la del nostre país.

“ La Casa Galibern reflecteix aquest esperit indià: amplis espais, terres i parets amb motius decoratius, llum, ventilació...”

Era un comportament d'autoafirmació o més aviat de distinció i mostrar que havia anat a Amèrica i que l'estada i els negocis havien resultat profitosos?

Podria ser que hi hagués una mica de tot, ja que anar a Amèrica, triomfar i tornar, era, en certa manera, una història d'èxit. Però en el cas de la meua família, penso que va ser més aviat un gest de gratitud. Al Brasil, el meu besavi havia prosperat en l'àmbit econòmic, personal i social, però en tornar va voler contribuir al seu poble i tenir cura de la seva família. Entre altres actes socials, va fer donacions als més necessitats de Torroella de Montgrí, la qual cosa mostra una actitud solidària i no només de prestigi.

Creus que aquest tipus d'edificis mig locals-mig importats o locals amb ànima americana... són entesos per la gent d'aquí? S'ha fet el possible per conservar-los?

Durant molt de temps, crec que no se'ls va donar el valor que mereixien, però des de fa uns anys s'han realitzat molts estudis de recerca, tant a nivell arquitectònic com a social, sobre els moviments indians del segle XIX i les seves construccions.

Les cases indies barregen tradició local amb influències d'ultramar, i això les fa úniques. En el cas de la Casa Galibern, hem procurat conservar-la amb tot el rigor possible. La seva arquitectura és testimoni d'una època, una connexió entre continents que forma part de la nostra història.

Quina era la relació amb les generacions posteriors? És un fet que qui emigrava i tornava demostrava una marcada personalitat i valentia... Els fills creixien a l'ombra de les gestes dels pares?

En el meu cas personal, sens dubte. Les històries dels avantpassats que “van fer les Amèriques” han estat part viva de les nostres reunions familiars. Era fascinant escoltar la meua àvia, Clara Galibern de Rezende, explicar anècdotes de quan vivien al Brasil i, a banda de viure aventures promogudes per la imaginació pròpia d'un nen, em va fer ser conscient de la força i la determinació del meu besavi i de tots aquells que es van atrevir a anar-se'n, alguns adolescents.

En quin moment vau decidir convertir la casa -habitatge en una casa museu i quines van ser les principals motivacions?

Vam decidir convertir la Casa Galibern en seu de la Fundació Mascort el 2007 amb la principal motivació de preservar i donar vida al patrimoni familiar, posant-lo al servei de la nostra comunitat a través de la història, l'art i la natura, que són els tres eixos fonamentals de la Fundació. Volíem que l'antiga casa familiar, deshabitada des de feia anys, esdevingués un espai obert, viu i accessible per a tothom.

I aquí m'agradaria presentar la meua esposa, Carmen Pascual Massaguer, que comparteix amb mi la passió per les col·leccions i la gestió de la Fundació.

Carmen: Volíem que la casa mostrés, de manera gratuïta, les col·leccions que hem anat adquirint al llarg dels anys i que la nostra feina amb la Fundació tingués continuïtat i rigor professional.

“Volíem que l'antiga casa familiar, deshabitada des de feia anys, esdevingués un espai obert, viu i accessible per a tothom.”

Va ser una bona decisió? Entenc que una casa-museu és incompatible amb una casa-habitatge. Renunciar a viure-hi va suposar una privació important.

Ramon: Definitivament, va ser i continua sent una molt bona decisió, ja que és una satisfacció molt gran veure-la plena de vida, rebent visitants i servint un propòsit cultural.

Carmen: Poder mostrar les col·leccions i oferir un espai cultural accessible ha fet que tot l'esforç valgui la pena.

“És una satisfacció molt gran veure-la plena de vida, rebent visitants i servint un propòsit cultural.”

Un altre tema que ens agradaria tocar és el de la fórmula jurídica, una Fundació. Per què aquesta solució? Pertany la casa a la Fundació? Quins avantatges ha suposat prendre aquesta decisió?

Ramon: Tinc la certesa que he estat molt afortunat a la vida, malgrat haver travessat moments difícils a la meua infància i altres etapes complicades. Sempre havia tingut la intenció d'aportar alguna cosa a la societat, i la creació d'una Fundació sense ànim de lucre em va semblar la millor manera de fer-ho. La casa pertany, efectivament, a la Fundació, cosa que garanteix la continuïtat del projecte i en protegeix la finalitat.

Carmen: A més, la Fundació compta amb un patronat de professionals de plena confiança, amb col·laboradors experts que comissarien les exposicions i redacten els catàlegs, així com un equip humà que treballa amb dedicació perquè tot funcioni a la perfecció.

Ramon: Pel que fa als avantatges, no són gaires en el material, però sí en l'essencial: la satisfacció de veure un propòsit complert, amb una estructura sòlida que permet que el seu esperit i el seu propòsit perdurin.

Creus que la casa del teu besavi podria albergar alguna altra activitat econòmica o empresarial?

Ramon: Doncs segurament sí, però mai no les hem considerat. Torroella de Montgrí ha estat molt important a la meua vida, igual que la Casa Galibern, on vaig passar gran part de les vacances de la meua infància. Aquesta casa difícilment hauria pogut sobreviure a la creixent pressió immobiliària; per això, i per respecte als meus avantpassats, vaig decidir donar-li una sortida digna.

“ Valorem molt aquest suport moral i institucional, però el manteniment i la conservació de la casa sempre han estat fruit de l'esforç i els recursos propis de la Fundació.”

“Cada casa, com la Casa Galibern, és un pont entre el passat i el futur, entre la memòria local i el llegat universal que tots contribuïm a preservar.”

Heu rebut alguna ajuda o atenció per part d'alguna administració local pel fet de mantenir en perfecte estat una casa catalogada?

Ramon: Mai no hem rebut ajut econòmic extern, encara que sí que hem comptat amb el reconeixement, l'interès i la bona disposició de l'administració local cap a la nostra tasca. Valorem molt aquest suport moral i institucional, però el manteniment i la conservació de la casa sempre han estat fruit de l'esforç i els recursos propis de la Fundació.

Finalment....Algun comentari final per als socis de MONUMENTA que com vosaltres tenen sota la seva responsabilitat el manteniment d'una casa històrica catalogada?

Ramon: No em considero amb autoritat per donar consells, ja que crec que els que comparteixen aquesta responsabilitat saben bé el que implica. Però, des de la meva humil opinió, diria que mantenir una casa històrica no és només una obligació, sinó un autèntic privilegi. Custodiem una part viva de la nostra història i tenim l'oportunitat de transmetre-la a les futures generacions.

Carmen: No és una tasca senzilla, però sí profundament gratificant. Cada casa, com la Casa Galibern, és un pont entre el passat i el futur, entre la memòria local i el llegat universal que tots contribuïm a preservar.